

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
(ΙΔΡΥΜΑ ΜΑΝΟΛΗ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗ)

1η Πρόσκληση

Το Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών (Ίδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη) του Α.Π.Θ. διοργανώνει το «1ο Διεθνές Συνέδριο για την Ετυμολογία της Ελληνικής Γλώσσας (Αρχαίας, Μεσαιωνικής και Νέας)» στις 5 και 6 Νοεμβρίου 2015.

Στόχος του συνεδρίου είναι να εξετάσει ζητήματα που αναφέρονται στην ετυμολογία της ελληνικής γλώσσας όλων των περιόδων της και των μορφών της, διαλεκτικών και μη. Στις θεματικές περιοχές του συνεδρίου περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων: (α) θεωρητικά ζητήματα για την ετυμολογία της ελληνικής, (β) συγκεκριμένες ετυμολογικές προτάσεις για λέξεις της αρχαίας, μεσαιωνικής και νέας ελληνικής, (γ) ετυμολογία και διαλεκτολογία, (δ) ετυμολογία και γλωσσικές επαφές, (ε) ετυμολογία και φιλολογία (αποκατάσταση κειμένων, προεπιστημονική ετυμολογία), και (στ) ετυμολογία και εκπαίδευση.

Στο συνέδριο έχουν προσκληθεί και θα συμμετάσχουν ερευνητές με διακεκριμένη προσφορά στον χώρο της ετυμολογίας της ελληνικής, όπως οι:

καθηγήτρια Françoise Bader (École Pratique des Hautes Etudes, Πανεπιστήμιο της Σορβόνης IV, Παρίσι),

καθηγητής Charles de Lamberterie (École Pratique des Hautes Etudes, Πανεπιστήμιο της Σορβόνης IV, Παρίσι).

Είναι γνωστό ότι η βελτίωση των ετυμολογικών λεξικών προϋποθέτει αναβάθμιση των ετυμολογικών σπουδών. Η αναβάθμιση αυτή θα προκύψει και μέσα από μια πιο γόνιμη επαφή με άλλους κλάδους της γλωσσολογίας και με συγκεκριμένες θεωρίες αιχμής. Πέρα από τη διαπιστωμένη διαλεκτική σχέση ετυμολογίας και ιστορικής γλωσσολογίας και τη γνωστή αλληλεξάρτησή της με την (ιστορική κυρίως) φωνολογία, μορφολογία και σημασιολογία, θα πρέπει να αποκατασταθεί ένας πιο γόνιμος διάλογος με τη διαλεκτολογία, την τυπολογία, τη γλωσσολογία των γλωσσικών επαφών, την κοινωνιογλωσσολογία, την πραγματολογία και τη διδακτική των γλωσσών, καθώς και με συγκεκριμένες θεωρητικές προσεγγίσεις, όπως η Γραμματικοποίηση και η Θεωρία του Βέλτιστου.

Η πρόταση για συνεξέταση των ετυμολογικών προβλημάτων τριών περιόδων της ελληνικής, της αρχαίας, της μεσαιωνικής και της νέας, έχει τριπλό σκοπό: (α) να τονίσει την ανάγκη ανάδειξης του ιστορικού βάθους και του διατοπικού εύρους των δεδομένων, που συνήθως στις σχετικές εργασίες περιορίζεται σε απλές αναφορές στην παρουσία λέξεων σε συγκεκριμένες ιστορικές περιόδους, (β) να ενισχύσει την αίσθηση ότι η ιστορία των λέξεων είναι ενιαία και δεν τεμαχίζεται, ούτε απομονώνεται τεχνητά σε ξεχωριστές ιστορικές περιόδους, αν και αδιαμφισβήτητα επηρεάζεται από αυτές, και (γ)

κυρίως να επισημάνει τις ομοιότητες αλλά και τις ιδιαιτερότητες των ετυμολογικών προβλημάτων κάθε περιόδου (πρβ. τη σημασία της Λαρυγγικής και της Πελασγικής Θεωρίας για την αρχαία ελληνική).

Η ελληνική είναι ινδοευρωπαϊκή, ευρωπαϊκή και βαλκανική γλώσσα και κάθε μία από τις διαστάσεις αυτές εμφανίζεται με ξεχωριστό προβληματισμό κατά τη σύνταξη των ετυμολογικών λεξικών της. Είναι γνωστό ότι το επίπεδο των ετυμολογικών λεξικών των επιμέρους βαλκανικών γλωσσών εξαρτάται άμεσα από το επίπεδο των ετυμολογικών σπουδών των δανειστριών γλωσσών. Η συζήτηση για τον καλύτερο τρόπο μελέτης των λεξιλογικών βαλκανισμών αποτυπώνεται συνήθως στο δίλημμα: ξεχωριστές μονογραφίες για τα ελληνικά, τουρκικά, σλαβικά, ρομανικά και αλβανικά στοιχεία καθώς και για τους λεξιλογικούς βαλκανισμούς άγνωστης και αμφίβολης προέλευσης ή ένα συνολικό λεξικό των βαλκανισμών; Όπως έχει επισημανθεί, η πρώτη λύση παρά τις δυσκολίες που παρουσιάζει – στις περιπέτειες του μεγάλου Miklosich μπορούμε να προσθέσουμε τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει το Λεξικό των ελληνικών στοιχείων στις βαλκανικές γλώσσες – φαίνεται προς το παρόν να είναι η μόνη εφικτή. Με δεδομένο ότι τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι συντάκτες των ετυμολογικών λεξικών των βαλκανικών γλωσσών είναι σε μεγάλο βαθμό παραπλήσια και μάλιστα, όσον αφορά τους λεξιλογικούς βαλκανισμούς, ταυτίζονται, η ανταλλαγή απόψεων θα μπορούσε να συμβάλει στον εμπλουτισμό των σχετικών προβληματισμών.

Οι σκέψεις αυτές μας οδήγησαν στην απόφαση να οργανώσουμε, μέσα στο πλαίσιο του συνεδρίου, μια ειδική συνεδρία, στην οποία κορυφαίοι ειδικοί του χώρου, που μάλιστα εμπλέκονται άμεσα σε τρέχοντα προγράμματα προετοιμασίας ετυμολογικών λεξικών συγκεκριμένων βαλκανικών γλωσσών, θα παρουσιάσουν προβλήματα και προβληματισμούς που συνδέονται με την προετοιμασία των λεξικών αυτών, με ειδικότερη αναφορά στα προβλήματα που παρουσιάζει η ετυμολόγηση των ελληνικών στοιχείων. Στη συνεδρία αυτή θα πάρουν μέρος οι:

καθηγητής B. Demiraj (Ludwig-Maximilians-Universität, Μόναχο),
καθηγητής M. Sala, μέλος της Ρουμανικής Ακαδημίας,
καθηγήτρια J. Vlajić-Popović (Institut za srpski jezik SANU, Βελιγράδι),
καθηγήτρια Sn. Petrović (Institut za srpski jezik SANU, Βελιγράδι).

ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΕΡΙΛΗΨΕΩΝ

Αν επιθυμείτε να συμμετάσχετε με ανακοίνωση στο συνέδριο, παρακαλούμε να αποστείλετε την περίληψή σας ηλεκτρονικά σε δύο αρχεία (Microsoft Word και pdf) στη διεύθυνση greek-etymology@phil.auth.gr έως τις 15 Μαΐου 2015. Η επιλογή των ανακοινώσεων προβλέπεται να έχει ολοκληρωθεί έως τις 15 Ιουνίου 2015.

Προδιαγραφές για τις περιλήψεις

Έκταση: 300-400 λέξεις (μαζί με τη βιβλιογραφία)

Γραμματοσειρά: Times New Roman 12 pt

Διάστημα: μονό

Περιθώρια: όλα 3 εκ.

Τίτλος, όνομα συγγραφέα, φορέας εργασίας, ηλεκτρονική διεύθυνση (όλα κεντραρισμένα)

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

Το δικαίωμα συμμετοχής έχει οριστεί στα 40 € (για φοιτητές/τριες 20 €). Το ποσό αυτό καταβάλλεται την ημέρα της εγγραφής στο συνέδριο.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να απευθύνεστε στη Γραμματεία του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Σπουδών, γρ. 418, Νέο Κτίριο Φιλοσοφικής Σχολής, Α.Π.Θ.

E-mail: greek-etymology@phil.auth.gr

Τηλ: 2310-997128

Η Οργανωτική Επιτροπή

Χρ. Τζιτζιλής, καθηγητής Ιστορικής και Βαλκανικής Γλωσσολογίας του Α.Π.Θ., μέλος του Δ.Σ. του Ινστιτούτου

Θ.-Σ. Παυλίδου, ομότιμη καθηγήτρια του Α.Π.Θ., μέλος του Δ.Σ. του Ινστιτούτου

Γ. Παπαναστασίου, επίκουρος καθηγητής Ιστορικής Γλωσσολογίας του Α.Π.Θ., Διευθυντής του Ινστιτούτου

ARISTOTLE UNIVERSITY OF THESSALONIKI
INSTITUTE OF MODERN GREEK STUDIES
[MANOLIS TRIANDAPHYLLIDIS FOUNDATION]

1st Call

The Institute of Modern Greek Studies (M. Triandaphyllidis Foundation), Aristotle University of Thessaloniki, is pleased to announce the “1st International Conference on Greek Etymology (Ancient, Medieval and Modern)”, to be held on 5-6 November 2015.

The conference aims to examine issues related to the etymology of the Greek language, covering all historical periods and aspects, whether dialectal or not. It is organized, among others, around the following thematic areas: (a) theoretical aspects of Greek etymology, (b) etymological suggestions regarding Ancient, Medieval and Modern Greek words, (c) etymology and dialectology, (d) etymology and language contact, (e) etymology and philology (text reconstruction, pre-scientific etymology), and (f) etymology and education.

The following distinguished guests have confirmed their participation:

Professor Françoise Bader (École Pratique des Hautes Etudes, Université Sorbonne IV, Paris),

Professor Charles de Lamberterie (École Pratique des Hautes Etudes, Université Sorbonne IV, Paris).

It is common knowledge that enhancing the quality of etymological dictionaries presupposes the upgrading of etymological studies. This upgrading will be facilitated, among other things, by the development of a more productive relationship between etymology, on the one hand, and other linguistic fields and cutting-edge theories on the other. Besides the well-known dialectic relationship between etymology and historical linguistics, and the former's dependence on (mostly historical) phonology, morphology and semantics, a more constructive dialogue needs to be established with linguistic fields such as dialectology, language typology, the linguistics of language contact, as well as with specific theoretical approaches (e.g., Grammaticalization and Optimality Theory).

The purpose of co-addressing etymological issues related to three periods of the Greek language (ancient, medieval and modern) is threefold: (1) to emphasize the need to highlight the historical depth and geographical scope of the data, which is usually restricted to simple reference of the presence of individual words in particular historical periods, (2) to reinforce the feeling that there is *one* history of words, and that this cannot be artificially segmented into individual historical periods (though, unarguably, influenced by them), and (3) to point out the similarities, but also the particularities of the etymological issues related to each period (cf. the significance of the Laryngeal and the Pelasgian Theories for ancient Greek).

The Greek language is an Indo-European, European and Balkan language, and both these dimensions emerge as a distinct issue in the compilation of

etymological dictionaries. It is well known that the quality of the etymological dictionaries of individual Balkan languages is directly related to the quality of the etymological studies of the borrowing languages. The discussion as to the best way to study lexical Balkanisms is usually reflected in the dilemma: individual monographs on the Greek, Turkish, Slavic, Romance and Albanian elements as well as the lexical Balkanisms of unknown and doubtful origin, or a collective dictionary of Balkanisms? The former option, as has been pointed out, despite the difficulties it presents (to the adventures of the great Miklosich we can add the difficulties encountered by the compilers of the *Dictionary of Greek elements in the Balkan languages*) seems, at least for the time being, to be the only feasible solution. Given that the difficulties faced by authors of etymological dictionaries of the Balkan languages are, to a great extent, similar and (regarding lexical Balkanisms) the same, the exchange of views could contribute to the enrichment of the discussion.

These thoughts led us to the decision to host, in the context of the conference, a special session, in which leading experts in the field, actively involved in current projects of compiling etymological dictionaries of specific Balkan languages, will present the issues and concerns raised in the process of compiling such dictionaries, with a focus on Greek etymology issues. Participants in this session include:

Professor B. Demiraj (Ludwig-Maximilians-Universität, Munich),
Professor M. Sala (member of the Romanian Academy),
Professor J. Vlajić-Popović (Institut za srpski jezik SANU, Belgrade),
Professor Sn. Petrović (Institut za srpski jezik SANU, Belgrade).

ABSTRACT SUBMISSION

Those who wish to participate in the conference are invited to submit two copies (MS Word and pdf) of their abstracts as attachments to greek-etymology@phil.auth.gr by **15 May 2014**. Notification of acceptance will be communicated by 15 June 2014.

Abstract specifications:

Length: 300-400 words (including references)

Font: Times New Roman 12 pt

Space: single

Margins: 3 cm all sides

Title, author(s), affiliation, email address (centered)

PARTICIPATION FEES

Standard fee: 40 €, student fee: 20 €. Participation fees are to be paid on the day of registration.

INFORMATION

For further information please contact the Secretariat of the Institute of Modern Greek Studies, Room 418, Faculty of Philosophy, New Building, Aristotle University of Thessaloniki.

E-mail: greek-etymology@phil.auth.gr

Tel.: ++2310997128

The Organizing Committee

Chr. Tzitzilis, professor of Historical and Balkan Linguistics, Aristotle University of Thessaloniki, member of the Institute's Board of Directors

Th.-S. Pavlidou, professor emeritus, Aristotle University of Thessaloniki, member of the Institute's Board of Directors

G. Papanastassiou, assistant professor of Historical Linguistics, Aristotle University of Thessaloniki, Director of the Institute